

СВОБОДА НАРОДАМ!
СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ЗА САМОСТІЙНУ СОБОРНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ!

ЮНАЦЬВИЩІ ШЛЯХ

Рік 1946

1/10 (57)

БРАТИСЛАВА

СВОБОДА НАРОДАМ.
СВОБОДА ЛЮДИНІ.

ЗА САМОСТІЙНУ СОВОРНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ.

Ю Н А Ц Ь К И Й
Ш Л Я К

Рік 1946

Б Р А Т И С Л А В А

З М І С Т:

- - -	: УКРАЇНСЬКИЙ ЮНАК ІДЕ ...	ст. 1
І.Д.	: ВІДРОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ	" 2
з ПОЕЗІЙ ПОВСТАНСЬКОГО ЛІСУ: Р А Т А Й		" 5
	ПОВСТАНСЬКІ АКОРДИ	" 5
П.ОРЛИНИЙ	: ІВАН ФРАНКО	" 6
Ж.Яр.і М.І.	: РУЇНИЦЬКИЙ БОЛЬШЕВИЗМ І ЙОГО ВПЛИВ НА МОЛОДЬ	" 9
М. Грак	: МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ	" 22
Ол. Харківський:	СТАЛІНОВІ КРУТІЙСТВА	" 28
П.М.	: ДО ЗАВДАНЬ УКР.МОЛОДІ НА ЧУЖИНІ	" 30
Б.Грибінський	: ВІДПУМІЛА САДАМИ ВЕСНА	" 31
О. Грайливий	: ХУТОРИ ГОРЯТЬ...	" 32
К. Юрась	: ПОВСТАНЕЦЬ ПОЛІПЧУК	" 35
- - -	: МОЛИТВА УКР. РЕВОЛЮЦІОНЕРА	" 38

XX

"ІДЕЯ ДЛЯ СВОЄЇ ПЕРЕМОГИ МУСИТЬ РОЗБУДИТИ НАЙГЛИБШІ ПОЧУВАННЯ ПРИСТРАСТИ, ЕНЕРГІЮ ЧИНУ В ЗАПЕКЛІЙ БОРОТЬБІ З ПЕРЕСТАРІЛИМИ ФОРМАМИ СТАРОГО СВІТУ, ОТЖЕ МУСИТЬ БУТИ ВОЮЮЧОЮ ІДЕЄЮ, УЗБРОЄНОЮ В СИЛУ ВОЛІ, ПОЧУВАНЬ, ПОСВЯТИ І ЗАВЗЯТТЯ ЧИНУ. ПЕРЕМАГАЮТЬ ТІЛЬКИ УЗБРОЄНІ, ВИКЛЮЧНІ Й УДАРНІ ІДЕЇ, ЩО ЗДІВНІ ВИКЛИКАТИ ЗАВЗЯТУ БОРОТЬБУ НА ЖИТТЯ АБО СМЕРТЬ. ПЕРЕМАГАЮТЬ ТІЛЬКИ ВОЙОВНИЧІ І СИЛЬНІ НАРОДИ, МУЖНІ, УЗБРОЄНІ ПРОВІДНИКИ, ЗОРГАНІЗОВАНІ, УЗБРОЄНІ МАСИ, ЗДІВНІ ДО РІШУЧОЇ БОРОТЬБИ".

/Д.Мирон - Орлик: ІДЕЯ І ЧИН УКРАЇНИ/.

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Ю Н А К І Д Е .

З підпілля смерного іде у світ широкий Український Юнак, зі сурмою в руках та мечом у боці... З під землі виходить він на світло денне і ставить свої кроки повільні може, але певні. Під землею він виріс, але вродився на білому світі. В надлюдських муках зродила його Мати - кров невинно помордованих ворожою рукою. Кат був його по-витухом, скрипіт публиць коліскою, а казками - зойки катованих. Дві пестунки мав він: Любов і Ненависть, а одного вчителя - Правду. Годувався терпінням народу, а вмивали його сльози сиріт. Церквою для нього були могили на полці, а дзвонами стріли до засуджених на смерть.

Одну віру має, віру в нарід свій, що з нього вийшов, до нього йде і серед нього жити буде.

Суверенна Соборна Українська Держава - це його найближча мета, а шлях до неї - боротьба.

Апостолом боротьби він був, є і буде. Святу боротьбу за Правду і Волю проповідувати він хоче, боротьбу, що не знає стриму, не лякається жертв.

Він іде під селянські низькі стріхи, до брата свого, що мозольними руками крас скибу пересяклу кровю і потом предків своїх і проголошує, що є хвилі, в яких рамо не в землю, а в тіло ворога встромити треба, що шабля нічим не шляхатніша від коси, і не дасть ворогові ні пяди землі Української.

Піде до темних лісів, де ворожа сокира ширить безпощадне знищення... Зайде до фабрик, де мязи українського робітника лопають від напруги, кучи золотого для своїх гнобителів і вчити буде, що тільки у власній державі український робітник матиме змогу влаштувати свою долю по своїй волі...

Він піде до підземних копалень, де ворог українськими руками видобуває для себе скарби Української Землі і навчати там буде, що скарби Української Землі Українському Народові належать, а тимсамим йому, як синові того ж народу.

Піде до вчених та перекопувати їх буде, що нищення ворожої державної машинерії, якої колесцятками і вони являються, є рівнозначне з прискіпуванням процесу творення власної Держави.

Український Юнак зайде і до ворожої армії, де цвіт українського народу зі спаленим зі сорому лицем вчиться як боронити тюрм, в яких карається його нарід і засурмить там, що від волі того, в чий руці кріс залежить куди полетить праця, і що не знати ні дня, ні години, коли їм, як воякам свого народу прийдеться стати в обороні його правд, і ворожий багнет облити ворожою кровю.

Зайде й до школи, між малі діти, де вчитель заціплює ворожу отрую в молодечі серця і навчати буде любови та посвяти до рідного народу.

Піде до церкви і від вітваря проповідуватиме Любов, але до рідного, гордість, справедливність.

Всюди піде, не мине нікого, зайде до найдальших закутин Української Землі, сполить усіх в одну Непоборну Революційну Армію і поведе її шляхом боротьби за В И З В О Л Е Н Н Я Н А Ц І І .

І. Д.

ВІДРОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ,

Умиравши, червень слодив кровю, зрошував нею поля і пони зацвітати червоними мечами. Над країною збивалися темні хмари, клекотали буреві, поцітно відступали на схід.

А зі згоди, летіло дике чорне гайвороння, рвало хиттями синяву неба, чорними крилами застеляло золоте сонце.

Земля стогнала під чавуном, пила кривавий дощ, кричала в ранах і багрі пожеж.

Із піль, лісів, з темних вязниць і холодних земляних криїв рванувся вихор, як степовий кінь, розмітував хмари, рвав синяву неба, мішав її зі золотом і кидав на міста в згаріщах, на села в крові.

Підкодилися чола, простувалися похилі рамена, поцерблені неволею серця гоїлися новою кровю. Країною сколихнув один великий клич: "Україна для Українців!"

Старий, повитий сутінками будинок, що десятиліттями був заборолом перед ворожою темрявою, що яснів на окраїнах великої землі, як смолоскип загомонів сотнями голів. Батьки і діти, сива мудрість важко пройденого життя і вогонь молодих днів, гартованих у боротьбі і за залізом ґрат, робітники з заводів, з рілі і з над книг - всі они одно велике хотіння.

Золотистими іскрами прозвучав етер:

"Слушайте, слухайте... говорить перша українська радіостанція імени Полковника Євгена Коновальця... Говорить наша воля і наша хотіння... говорить Українська Самостійна Держава..."

Умирав червень, лопотіли синьо-жовті прапори, ворожі очі загребуще гляділи на слова, що замикали їм дорогу до добичі: Власність Української Держави!

Країна оживала, творила своє життя. Білими дорогами проходили ряди внаків, задивлені в східню даль. Там билося їхнє серце, там лежали святощі, Віп - Золотоверхий.

А земля стогнала в ранах і ранки сходили в багрі, як у крові. Світ стояв на колінах і бив чолом тому, що приніс йому кайдани. Тільки в країні, що над нею схилилася блакить неба, задивлена в золото пшениць, люди підводили чола і кидали ворогові визов у лице, як удар.

"Відкликати проголошення державности, розв'язати Уряд, покортися!" - Ворожа ненависть збиралася в ласку, як у цяцьки.

І у відповідь впало тверде нечуване досі ворога:

"Ні! Україна для Українців!"

...Голова Уряду зійшов сходами в низ спокійно, з усмішкою, пішов туди, де ждала смерть, як на гучне весілля.

Замкнулися за ним холодні дроти концлагера, а ворожа наруга впала на серце.

Країною пройшов морозом жах: Члени Уряду в таборах, наші прапори в дорожньому поросі, а по них топче стопа наїзника. Тисячі в тюрмах, концтаборах, тисячі розстріляних і повішених... Провідник у неволі... Святий Тризуб поганьблений...

Злорадно засміявся ворог, свиткуючи перемогу. Дрбно засміялися йому в такт маленькі, продажні душі.

Та у відповідь зашумів ліс:

Нарід живе, нарід бореться і боротись буде!

Заскигло киме гайвороння, куртовиною знялося над країною, і пожехою спалахнули села, а міста сплили теплою кровю. Смерть нахлинула бурю від далеких привіслянських пісків по широкий і спокійний Дон. Ворог напосідав, давив кліщами все, що жило.

Та стрінув відсіч. Заройлися ліси, широкі поля, стужавіли в напрузі села. Ціла країна піднялася до боротьби, кидаючи проти ворога все нові і нові сили.

Йшли старі, досвідчені, порубані і постріяні в давніх боях, воюки, йшли ті, що їх серця не вкрила червона цвіль, йшли діти, що їм кріс був ще за важкий, рвалися вперед юнаки, яких серця ще не зазнали солодоців першого кохання.

І ось вони, окружені з усіх сторін ворогом, жалкували тільки одного: що не можна вмірати кілька разів. Вони дали б і тисячу разів своє життя, щоб тільки могли чути, як допитливо бється над їхніми головами синьо-жовтий прапор і бачити, як українська земля жадно це ворожу кров всіх зайд.

Вони - діти тої землі, поставленої Богом на грані двох світів, вони - лицарі, що несли свободу всім поганьбленим народам і всім невірним людям і гинули на забородах, щоб світ не залила ворожа потопа.

Серед бурі й смерти, серед надлюдських зусиль і трудів проходили роки. Чорне гайвороння лигло у власній крові, з життєм покидало загарбану добычу.

А похмурі ліси зеленіли весною і в зимі, жили вічним життєм. Рудими лисицями прокрадалися в них ворожі бандити, дика північна орда, ворожі недобитки.

Зі сходу знову насувалися хмари, студений, крижаний вихор морозив червоні мраки. Країною ходила печаль і кволий зах, як похоронне голосіння: гинемо! Не здолати нам нових воюгів!...

Але сміялися молоді серця, радісно сіяли під густими бровами очі старих воїнів. Духа, як грім пісня плила над Доном і Дніпром, по зеленій Волині й озерному Поліссі, муміла Подільськими ланами, стукотіла об високі млиці Карпат:

"Ми у вічі сміємося смерті!..."

Владно голосила сурма, кликала всіх:

Вартуй! До зброї! Гине ворог **МИ-ПЕРЕМАГАЄМО!**

Над лісом зупинилося гарме червене сонце, пригльнулося в зеркалі сталевих гармат, любовно торкнулося важких танків.

З мати, що заковалася в зелені, вийшов гурт людей. Довгі ряди воюків, уставлених здовж лісової галивини, підірвалися на струнко.

Молоді серця забилися в один такт, ритмом живої крові, руки міцніше стиснули приклади крісів. Обличчя воюків звернулися в один бік. Злопотів у тихому вітрі прапор.

Здалі долітав гук ворожої навали. В небі шуміли бомбардувальники.

Ліс завмер, засуржався, в пошані віддав честь гуртові людей, що зявився на галивині.

Це йшов одинокий визвольно-революційний Український Уряд, йшли члени Української Головної Визвольної Ради, і несли в своїх руках, як монстрацію, маєстат України.

З ПОВІСІ ПОСТАНСЬКОГО ЛІСУ.

Р А Т А Ї.

Яснії зорі над нами,
Тихо радіє нам ліс,
Нас не квітчать вінками,
Квітів ніхто нам не ніс.

Твердо, незломно ідемо,
Правди нові звістуни,
Крив'ю боями, брехнею
Стелить нам ворог шляхи.

Рідний народ нам радіє
В темну холодную ніч.
Яре дівча про нас мріє,
Любить вогонь наших віч.

Ворог безсильно лютує,
Та нам смішний його гнів! -
Гордо, незломно прямуєм
Шляхом героїв -- борців.

Йдемо з палкими словами!
Гордий, вітай нам народ!
Воли, що виснив ти снами,
Творчий даємо наш труд.

/Передрук з "Перемоги" ч. 1./

ПОСТАНСЬКІ АКОРДИ.

/пам'яті ст. булавного Ігоря/.

Міліярдами тонів, мелодій
В кнім ритмі весна прогула,
У мелодіях акорд болювий
Грає громом, як бурі гроза.

То наш акорд вогняний у бою,
То наш акорд лункий, як металь.
Пролітає весна за весною,
А він дзвонить так ясно, як сталь.

Пройде літо і осінь настане,
І вовками завис зима,
А наш акорд, як сонце весняне,
Як та буря, що дуба лама.

В ньому грає могутній зов волі
І народу розкула душа,
В ньому сила стихії в розгоні,
Рвійна пісня, любов і жага.

Наз не спинять у дужім поході
Сніговії, палеці вітри.
Проти вітру і проти негоди
Понесемсь в вогні боротьби.

Час не жде - Воля кличе: "До бою!
Геть з України сталінську гиду!"
Хай наш акорд луна і зимою
А там знову весна зашумить.

/Передрук з "Стрільцьких Вістей" В. II. ч. 8/

П. Орлиний.

І в а н Ф р а н к о .

Вічний революціонер-
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю,
Він живе, він де не вмер.

І в а н Ф р а н к о належить до славетної трійці найвидатніших **С и н і в У к р а ї н с ь к о г о Н а р о д у** - Шевченко, Франко, Леся Українка! Франко - Великий Каменяр ~~нашої~~ бойової громадсько-політичної поезії, незломний борець за Волю України, великий вчений, Франко - великий учитель, Франко - апостол Правди, поступу, Франко - наше гасло і наш прапор! Його життя, його праці і боротьба нехай будуть зразком для нашої молоді, для лицарів - борців за Незалежність нашої батьківщини.

І в а н Ф р а н к о народився 15.серпня 1856 р. в селі Нагуєвичах коло Дрогобича. Син - трудівника-селянина Франко змалку пізнав життя і потреби нашого селянства, ~~якої~~ найважливішої, основної верстви нашого народу. Все життя Франка - це невтомна, запопадлива праця в найрізноманітніших ділянках політичної, культурно-освітньої, літературної, наукової, публіцистичної діяльності. Все життя Франка - це ^{була} боротьба проти численних ворогів української національної справи і проти всіх загумінкових псевдопатріотів, проти дрібничкового міщанства, проти реакціонерів, назадників, егоїстів, спекулянтів, капіталістів, проти ворогів поступу. Все життя Франка - це була героїчна боротьба во ім'я найкращих ідеалів людскости, це була боротьба за торжество найпоступовіших ідей, це була боротьба за піднесення українського народу на рівень передових європейських культурних державних націй!

Вогонь батьківської кузні загартував серце і волю поета, "щоб пута ламати", цей вогонь дав поетові "теплоту, щоб любити людей". З гордістю заявляючи про свою приналежність до трудящих верств свого народу, Франко висловлює непохитну віру в поступ нашого народу:

Я С И Н Н А Р О Д А,

Що в гору йде, хоч був запертий в льох,
Мій поклик: праця, щастя і свобода,
Я хлопський син, пролог, не епілог.

Найпершу за поруку майбутньої перемоги Франко бачив у п р а ц і і в б о р о т ь б і :

"Лиш в праці мужа вирабляєсь сила"...
"Лиш боротись - значить жити!"...

До рішучої, безкомпромісної боротьби закликав і зразак закликав могутня, повна енергії і таланту поезія Франка:

Дип борися, не мирися,
Радше впадъ, а сил не тратъ,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадъ, але не зрадъ!

Розуміючи, що нам увім, як нації, ніщо не прийде за даром, що нам ні від кого ніякої ласки не надітися, Франко вважав, що ми тільки те придбаємо, що "здобудемо своєю працею". І тому Франко закликав Українців до праці і сам ніс найбільший тягар, найрізноманітнішої праці, не цураючися ніякої праці навіть чорної, найпростішої праці і не дбавши про свою маску слави;

"Нехай пропаде мєє імє, але кай ростє й розвиваєтьсє український народ" - казав великий Франко. Ніякої пики, ніякої манії величності ніколи не було у Франка. Він називав себе "звичайним пекарем, що пече хлїб для домашнього вжитку", або "мулярем, що цементом і облімками заповниє в будівлі великі люки і шари". Усю надію покладав Франко не на героїв, а на дисципліновану фалангу робітників. У славнозвісній програмовій поезії "Каменярі" Іван Франко - тоді ще 22-літній юнак - з надзвичайною силою свого мистецького таланту показав в образі каменярів - невтомних борців за Волю і Краще майбутнє свого народу. Ні смерть, ні муки, ні страждання - ніщо не спиняє їх - вони вперто, непохитно крок за кроком ідуть вперед. Хоч вони й знають, що слави їм не буде, що їх кленуть свої й чужі, що матері, жінки й діти оплакують їх, проте ніщо їх не спиняє. Свою тяжкою жертвенною працею і боротьбою вони прокладають шлях новому добру, новій правді, новому життю. Таким могутнім незломним Каменярем на шляху поступу й волі свого народу був передовсім наш Іван Франко. З рішучим протестом проти національного, політичного і соціального поневолення українського народу виступає Франко в своїх художніх та публіцистичних творах. Гостро, без жалю картає він і свїх земляків за їх дрібничковість, егоїзм, дволичність, пиху, реакційність. Показному міщанському патріотизмові загумінкових панків, що люблять Україну як "добре пиво", як "дїм, воли, корови," Франко протиставив справжню любов до рідного краю, до всім плу, любов, що гарячим серцем палить серце тим, хто носить її в собі. Усю свою широку і різносторонню діяльність Франко підпорядкував одній ідеї - ідеї служіння своєму народові. Поет став на захист національних і соціальних інтересів у поті чола трудящих людей, що зазнавали страшної безмежної експлуатації з боку дармоїдних капіталістичних верств. Франко найдужче ненавидить грубу силу, всякого хижака: зовка, лева, змія, орла і т.д.

Не гимни силі й красі гірського Красени-беркута співає Франко, а прокльони носиває цьому гидкому хижаківі: "Я не люблю, ненавиджу тебе, беркуте!" Галицький герб із золотим левом викликає огиду у Франка: "Цей лев нагадує мені хижацтво і легкість наших давних князів що утискали наш нарід, а котрих память ви, рідні діти того народа, позолотили фальшивим блиском. Я боюся дивитися на ту скалу у стїп льва, бо вона пригадує мені темноту народа, що з неї виростили його князі-грабители; - вона пригадує мені упримство і безсердечність його проводирів, що її там виставили, як знак своєї власти. Ні, ланове, не лев і скала - нам стая. Нам стая: плуг і книжка!"

Плуг - це наша сила, просвіта - це наша будучність". Так уснали свого героя Добошука у своїй першій повісті "Петрії і Добошуки" - Франко висловив свій негативний погляд на хижачтво, насильство і відкинув символи цього насильства: всяких вовків, орлів, левів, змій тощо!! Ненавидячи хижачтво, насильство, Франко співає гимни вічному революціонерові, що провадить криваву боротьбу з хижачтвом, з неправдою, з неволею. Франко твердо вірив у перемогу Правди, в відродження свого народу:

"Вір в силу духа
і в день воскресний твого повстання!"

Великий поет і незломний борець вірив у відродження вільної української держави.

Встане славна Мати Україна
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сіну-річки
Одна й нероздільна!

В результаті невтомної праці і рішучої боротьби багатьох поколінь наш народ прийде до здійснення своїх заповітних мрій - прийде до своєї обігваної землі - вільної незалежної України!

Та прийде час, і ти вогнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотил Чорним морем гомін волі
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі!

Передумовою кінцевої перемоги нашої національної ідеї є діяльність таких людей як Іван Франко, що як Мойсей, був і довго ще буде духовним ватажком свого народу:

Я весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзяттю:
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю.

Франко - це учитель цілих поколінь нашого народу, це наш Мойсей. Франко - це одна з найславніших сторінок історії українського народу. Франкового духа печать ніколи не зітретися з нашої літератури, з нашої культури, з нашої історії. З печаттю Франкового духа іде і йтиме український народ до красивого майбутнього. З печаттю Франкового духа підемо і ми вперед до досягнення нашого національного ідеалу.

Франкові заповіді хай будуть нам дороговказом, будуть нам тією провідною зіркою, що показуватиме певний шлях до нашої мети. Праця і боротьба, непохитність, безкомпромісовість, незломність, діяльна любов до українського в поті чола працюючого люду, ненависть до хижаків і насильників, жертвність, цілковита відданість ідеалам справедливості та свободи, відданість українській національній справі - ось ті передумови успішного завершення наших змагань.

Йдімо ж вперед, як Франкові Каменярі, в "одну громаду скуті", нехай не сплянуть нас ні "сльози, ані жаль, ні біль пекучий тіла, - не ганяймося за славою людською, разом із Франком проголосімо наше гасло:

"Нехай пропаде наше імя,
але хай росте й розвивається
У К Р А І Н С Ь К И Й Н А Р О Д !"

Ж. Яр. і М. І.

РУМУНІЙСЬКИЙ БОЛШЕВІЗМ І ЙОГО ВПЛИВ НА МОЛОДЬ.

Основами світової війни в своєму складно-європейському вогнищі, як арені сказаного змирання брунатного /німецького/ і червоного /московського/ тоталізмів, провадилися головне за Україну, на Україні і проти України. У вирі війни зникли дотеперішні кордони різних імперіалістичних сфер впливу на українській землі, що, разом з протипольським змістом цієї війни, зумовило великий "відхід" нашої нації на захід. Багато Українців з Придніпрянщини тимчасово опинилися були на Придністерщині, а коли червона Москва загорнула під свій чобіт всі українські землі, то вони, разом зі своїми придністриськими братами, поїхали ще далі. Великі маси української еміграції опинилися в зонах західно-американської окупації Німеччини - у Франції, Бельгії та інших країнах.

Повстали великі і складні питання духового і матеріального порядку, передуми про молодь, від сумнінного розвивання яких буде в великій мірі залежати майбутнє українського народу.

В часи історичних лихоліть Українська Земля раз-у-раз стає попматована втучними кордонами, що відокремлюють її частини одну від одної, прилучають їх до різних імперіалістичних державно-політичних утворів /московський, польський, мадярський, румунський/. Самозрозумілим є, що кожний наїздник завжди зацікавлений в тому, щоб як найбільше висмоктати з поневоленого народу, накладаючи йому для цього свої впливи, завжди спрямовані на розклад національного ества.

Доведено, що питання імперіалістичної практики - це, кажучи просто, є те, як найцупкіше втримати загарбане. Імперіаліста в першу чергу цікавить матеріальна якість поневоленого, але він також добре знає, що цілковите закріплення його за собою не можливе без знищення духової власності - національної культури даного уярмленого народу, органічно пов'язаної з національною свідомістю.

Ось чому поневолювач, після збройного відбиття, негайно намагається накинути свою мову, свої норми моралі, світогляду - томо, переслідуючи ознаки і вияви національної самобутності поневоленого.

Поділені між різних наїздників, наші землі зазнавали різного тиску, а це, безперечно, відбивалося в першу чергу відемно на духовому /національно-культурному/ і господарському розвитку окремих, кордонами розділених частин нашої нації, особливо молоді. Проте, не зважаючи на ці всілякі чужі й ворожі впливи, український народ в цілому не затратив своєї національної самобутності, хоч сліди цих впливів є досить відчутні на нашому національному тілі. Нашим завданням є усунути ці сліди і зробити так, щоб уже нічого не могло нас розгубувати.

Щоб підійти як слід до цього завдання, мусимо усвідомити, що найсильнішого, найпіротунішого й найжахливішого тиску і то не лише на духовість, але й саме фізичне існування зазнав український народ, а особливо молодь, саме під московським червоним наїзником. У той час, як нпр. Польща вітверто, не криючись, придумувала впливи українського національного життя, чим в протипольському і гартувалася національна свідомість українців, отже і їх відпорність проти денационалізуючих впливів, Москва робила це так хитро і підступно, що тільки міцні політично і національно скрісталізовані характери могли з успіхом протиставитися і не піддаватися так

званій інтернаціоналі адіа. Треба твердо зусвоїти, що сучасна марксо-ленінська псевдонаука, яка запліднила й без цього хижий московський імперіалізм, зорвлася в своїй основі протягом довгого часу. Ця псевдонаука має лише одно завдання, а саме: запровадити на землі панування міжнароднього дармоїда-паразита та його СС-манів у вигляді комуністичної партії, створеної також з покидьків різних народів. Кінцева мета загартувати в свої руки все добро на землі і узалежнити таким чином від себе все людство для визиску й нищення. Ось чому основна засада марксизму-ленінізму полягає в скасуванні приватної власності, що так, чи інакше веде до скасування /знищення/ духової власності - національної культури даного народу.

Але лад, побудований на запереченні приватної власності є штучний і природний. Ще Пітагор сказав, що "хто не має власності, той не має батьківщини". Марксисти добре обрахували, що зробити все людство безбатьківським рабом і над ним безмежно панувати можна тільки пляхом обезвласнення. А безбатьківський раб - це вже гомо примігеніус. Щоб прискорити процес визначення більшовики пропугують і застосовують такі підступи, як "засади" класової боротьби та інтернаціоналізму. У своїй акції міжнародне дармоїдство мусить спиратися не тільки на покидьків різних народів, але переходово, до досягнення мети, і на цілі народи. Психологічно найбільш придатними для цього виявилися москвіни, на яких, мовляв, "мусять орієнтуватися інші народи".

Отже засади інтернаціоналізму, роззброюючи духово-національно ці інші народи, з водчасом виявом найбільшої протекції для панівного народу. Лише ось так можна сформулювати сучасну тенденцію червоної Москви.

Якщо засада скасування приватної власності є підступом, то і вся "наука" для обґрунтування цього є таким самим підступом.

Отже не диво, що вся політика червоної Москви супроти України була витонченим, до найменших подробиць обміркованим підступом. Так, наприклад, оголошуючи бучно про "право націй на самовизначення аж до державного відокремлення", Москва саме в той час посиляла свої банди для підбиття народів, що встигли були відділитися й почали будувати власне самостійне життя. Коли, наприклад, повставало питання про рідні мови поневолених народів, то Ленін з невдало прихованим роздратуванням сказав: Вони хочуть своєї мови. Ну так що ж. Дайте їм їхню мову, хай говорять стома мовами." Звичайно пізніше вони видали постанову І/3 "Нада даць національним культурам розвиватися, виявить себя, а со временем все слиць в одну культуру, с одним общим языком." Більшовики після цього повідомлення /прохоплення/, щоб замаскувати його, викинули для широкого вжитку гасло про "культуру національну по формі, інтернаціональну, социалистическую по содержанию". А що гасло/є нісенітницею, то більшовики вже далі перейшли до вітверго фашистівської орієнтації на великий руський народ, про "потребу черпати зі скарбниці культури братнього народу" тощо.

Ось яким насправді був зміст "засад інтернаціоналізму, тобто т.зв. рівності всіх націй. Поруч з цим ішла акція навмисного наслідування та спотворення української мови москалізмами-інтернаціоналізмами, залякування та запоганьвання всього широ національного, спотворення та фальшування історії України, зганьблення пам'яті національних героїв - Мазени, Петлюри і інших, не кажучи вже про переслідування релігії.

Неможливо перерахувати всіх підступів, до яких вдавалися і вдаються більшовики, щоб нищити українську культуру. Великий пропагандистський трюк з українізацією був одночасно провокацією для виявлення національно - свідомих українців. Відомо, що всі протоколи іспитів української мови були передані в свій час до ГПУ, як матеріали для репресій. Це тільки окремі риси духового і фізичного терору більшовиків супроти українців. З цієї системи особливого тиску зазнавала молодь. Все робилося, щоб вирвати її з під впливу батьків, збити в ній пошану до старших і авторитету, збедобжити та адеморалізувати, витравити всі людські почування, виховати з неї личкари.

До цього слід ще додати, що страшенні злидні, яких цілком свідомо тримають своїх підвладних більшовицькі посіпаки, зумовлюють кволість думки і чину. На тлі цих злиднів дуже легко, шляхом жалюгідних хвилевих попускань, збити в голови некритичних людей, а надто молоді, яка кращого й не бачила, формулу про "щасливого громадянина СРСР", "найщасливішу молодь у світі", "мудрого батька Сталіна", тощо. За Марксом "биті ^{спирити} /обезцвіт". Отже більшовики все зробили, щоб буття було рабським, а відтак і свідомість стала рабською. Людина під більшовизмом мусить стати рабом, машиною. Інакше не може бути в умовах монополістичного /капіталізму, яким є московсько-більшовицька "державна".

x

xx

x

Дуже помиляються ті, що думають, нібито більшовизм - це низка політичних експериментів і ідей, що заперечують одна одній. Навпаки, більшовизм, це строга система, що прямує до цілковитої деморалізації суспільства, атеїзму, ломання загальнолюдскости, гуманности. Більшовизм - це система нігілістичного розкладу, в якій все високоморальне, добре, чесне плямується як "буржуазний забобон", а релігія як "мракобесія".

Здорова, моральна людина, як клітина життєздатного суспільства, зазнає за більшовизму величезного тиску. Все зроблено, щоб отруїти родину чадом розпусти, /справжня любов була об'єктом глуму і намагань здеградувати її до чисто фізіологічних відносин, чому сприяла також законодавча практика щодо шлюбів. Напр. розлучення подруж не становило ніяких труднощів, таксамо не обмежувалася можливість безконечно міняти дружин. Напр. у Харківському Пед. Інституті був випадок, що один 23-річний студент був 23 рази одружений /і протиставити членів родини один одному, особливо настановити дітей проти батьків, аж до використання їх як агентів ЧК-ГПУ-НКВД, /відомо на якій височині піднесли більшовики "соціалістично витриманий" вчинок хлопчика Павлика Морозова, що доніс в НКВД на свого батька, що ніби батько приховує хліб. Цьому Павликові більшовики збудували в Москві пам'ятник. /Між іншим, на цій ділянці більшовики, поруч з бажаними для них наслідками, мали багато клопоту. Недаремно такий "спец" розкладу, як Ілля Еренбург, устами свого героя Хуліо Хуреніто, після спеціальних в цьому напрямі зусиль, описаних у цьому "творі", вигукував "вот крепкий бід". Проте розклад П робив своз, особливо коли знайшлися численні наслідувачі Еренбурга, що виконували "соціалістичне замовлення". Загально визнаними нормами для родинних і братніх відносин, на думку цих "інженерів дуп" були ось які: "Родинні і братні почуття - річ умовна." Отже коли шлюб вони

сестри одного батька і мати інше в советську владу, а брат проти не родичі. Натомість, якийсь алектіймені комсомолец стоїть також за советську владу, то ми родичі.

Все це має тільки одне завдання, а саме створити т.зв. комуністичну мораль, яка впаде у такі сліди покору злочинним советським законам і директивам партії, аж до готовости смерти за них, незалежно від того, чи це відповідало інтересам власної родини і власного народу. Відсіль походять т.зв. "помочитність советського народу", тобто стандартизація думки охочим НКВД та право панути безглуздо повторювати заковані речення типу СССР - батьківщина трудящих тощо.

Для ближчого ознайомлення з життям української молоді під більшевизмом, треба підкреслити специфічність змісту і метод виховання її, в якому /вихованні/ саме націоналізації приділялося як найбільше уваги. Тим більший робили більшовики натиск у цьому напрямі, що найактивніший період визвольної боротьби України /1917-20р./ недавно проминув і що велику роль в цьому зриві відіграла саме молодь. З її лав вийшли численні лицарі, що стікали гарячою кров'ю в нерівній боротьбі за власний народ.

До душі наддніпрянської молоді завжди буде промовляти казкава відвага, непожитність загонів Холодного Яру, Чигирина, Медведівки, Лебедина, загонів Чорної Хмарі Степового Орла, Чормоти, Чорного Ворона. Лицарську відвагу і лицарскість ватажків можна порівнювати хіба до з відвагою найславніших лицарів козацької доби - Івана Богуна, Перебийноса, Ганджі, Павлюка, Земельницького і т.д.

Взагалі революційно-визвольний рух українського народу на Придніпрянщині в активних формах існував ще довго, аж до 1929р., не зважаючи на жахливий терор. Боротьбу Холодного Яру треба вважати найвищим ступенем боротьби ~~серед українців~~ мас за волю, за власну державу і незалежність. Матері і діти, учні й студенти поруч з батьками використовували борони, плуги, каміня для створення перешкоди большевицькій навалі, ставили їй опір, не зважаючи на потужну технічну перевагу.

Густі ліси Лебедина, де колись гайдамаки святили ножі аж до 1926 р. були випадною базою для молодих українських лицарів, проти большевицького наїзника. Героїчна оборона Яблонівського монастиря та цукрового заводу - це свідчення готовости української молоді вмирати за волю народу, таксамо як це робила вона раніш під Базаром і Крутами.

Большевики добре знають, що їх лад є недержавний і саме тому вони його й завели. Цим бо є змога провокувати підвладних на спротив, щоб мати "підставу" нищити їх. Але існує ще світова суспільна думка, з якою большевики до встановлення своєї влади над світом, ще мусять рахуватись і вважати з себе поступовців, використовуючи для цієї мети /кишеньки/ час - щоб підготувати до цього і розширити свій апарат. Система большевицької освіти і виховання зробила дуже багато, щоб визвольна боротьба українського народу була скомпромітована в очак молоді. Більше того, робилося все, щоб витворити навіть вороже наставлення для цієї боротьби, або принаймні байдужність. З цією метою часників визвольних змагань, Центральну Раду, Директорію СБУ, СУМ характеризували як політичних авантюристів, а відокремлення України в самостійну державу, як ворожий акт супроти, мовляв, власного народу, який через те потрапив би ніби в лапоти імперіалістів.

Внаслідок такої акції большевицької ^{до} ходило часто-густо до конфліктів між молоддю і старшою генерацією.

Та треба мати на увазі ще один величезної ваги момент. Багато можна почути закидів на адресу української інтелігенції часів визвольних змагань, що вона більше зацікавлялася соціальними справами, ніж національними. Це цілком слушні закиди, бо ніколи не можна досягнути суспільної справедливості, не виборовши власної держави. Адже ж не на вітер сказав наш пророк Т. Шевченко: "В своїй хаті, своя правда і сила і воля". Але чи справді розумілися ці наші "соціалісти на цьому, що вони пропагували? Рішуче ні! Навіть багато членів Ц.Р. стояли на марксістських засадах, вносячи цим заміщення в лави справжніх націоналістів-революціонерів. Навпаки, марксисты-большевики, розуміючи небезпеку національної революції підступно використали якраз гасла останньої національної революції: "Земля крестіанам; заводи і фабрики - рабочим" - це була та брехня, з якою большевики підлізли до мас. Дійсно, як би ці гасла були виконані на засаді приватної власності, то це означало б, що український народ, який віками був у лабетях переважно чужинецьких магнатів, що позбавляли його власності, став би паном на своїй землі. Це й було б здійснення національної революції в галузі економічній. Але марксисты-большевики, кидаючи для задурманення мас ці гасла, в дійсності стояли на протилежній, антинародній позиції - скасування приватної власності.

Велика гріхвина лежить на отих "соціалістах" за те, що вони не змогли здемаскувати цього підступу. Факт лишається фактом: большевики, підступно використовуючи гасла національної революції, духово роззброїли маси українського народу, яким, мовляв, не треба було пхатися у відчинені двері. Щойно пізніше пізнали маси діавольську мету, що її приховував цей большевицький підступ з гаслами національної революції. Це коштувало українського народу мільйони жертв. Але тоді цей підступ був також засобом зганьбити в очах молоді визвольні змагання українського народу і найшляхетніших провідників його.

Робилося все, щоб одних баламутством, інших силою, примусити до сюсюкання: "Я другої такої країни не знаю

где так вольно дышет человек."

Так він, українець дижав вільно, бо ж які широкі простори безмежного Сибіру на нього чекають...

В кінці, театрі, на комсомольських зборах вливали отруту в душу молоді. Нарешті той, чи інший юнак прийде до батька, щоб спитати..., а він зітхне тяжко, а потім застерезе: "мовчи, сину /чи дочко/ бо нас мало лишилося таких. Мені стелиться дорога до Сибіру, дивися, щоб і тобі не посталилася."

Були вилучені і суворо заборонені твори видатних українських письменників: Олесь ^{Волоноза} /Винниченко, Антоненка-Давидовича, Кащенко, Г.Косимки та багатьох інших, саме тих, чия творчість могла б збудити національне почуття. Якщо в когось з українців знаходили книжки таких письменників, або історію України Грушевського, або пісенник з національним українським гімном - тяжко карали.

Та нарешті настали події, що виразно свідчили про справжні наміри большевизму супроти уярмленого українського народу. Московсько-большевицький кат набравшись сили, скидав з себе маску.

Ішов лиховісний 1929 р. Після ліквідації НЕП-у, що теж був лише провокацією для знищення найдіяльнішого елемента суспільства, а на меті мав нагромадити засоби для індустріалізації країни, як збройної бази майбутніх підбоїв, большевики вже почулися на силах

щоб розпочати рішучий наступ на село не кричучись. Цим наступом вони мали на меті закласти підвалини для будови/монополістичного капіталізму на селі, який вони підступно замаскували під назву колективного господарства. Так настала колективізація, тобто реалізація марксо-ленінсько-сталінської "засади" щодо остаточного вивласнення селянства, що її більшовики здійснили в умовах жахливого терору з допомогою т.зв. класової боротьби.

Але навіть здезорієнтованій селянській масі, що інстинктивно відчувала куди гнуть більшовицькі посіпаки, ця "засада" не імпувала, а тому ж не давала сподіваного ефекту. Ось чому на колективізацію прислала Москва на Україну свого сатрапа Постішева. Проте доводиться визнати, що розкладницькі впливи більшовицького виховання молоді теж позначилися. Певна частина комсомольської молоді, особливо міської теж брала участь у т.зв. розкуркуленні, конфіскаціях майна, вишукуванні хліба тощо. Ми кажемо, що певна частина молоді це робила переманом,

бо переважно цю акцію молодь взагалі виконувала з примусу. Про те, що жахлива дійсність дещо відкрила очі спершу тим, в яких жевріла сільська національної свідомості, інших примусила більш критично дивитися на речі. Сільська молодь творила фольклор на цю дійсність, як напр.: "Батько в созі, мати в созі, діти плачуть на порозі; нема хліба, нема сала, контракція забрала."

Сташенні тортури, ув'язнення, заслання, розстріли, що супроводили колективізацію, спричинили українському селу мільйони жертв, мали вплив і на міську молодь. Не можна оминати таких фактів, як заснування в Харківському Інституті Народньої Освіти, під проводом студента Яценка, підпільної організації. Ця організація, гуртуючи навколо себе студентську, головню селянську, молодь, активно виступала проти колективізації.

Це знайшло свій вияв у повстанських рухах на Охтирщині та інших збройних виступах, що мали свої випадні становища в лісах. Зокрема організація надавала на концентраційні табори, визволяючи політичних в'язнів. Важко було сподіватися на всенародню підтримку в умовах жахливої НКВД-івської системи, що вхопила в свої пазури Україну. Тим більш подив повинні викликати ці шляхетні лицарі, що підняли прапор боротьби. Процес над цією організацією, що під назвою "Скляр" /назву дав один з учасників, що описав той процес. Процеси політичного характеру з правила провадилися таємно, щоб не сприяти збудженню національної свідомості/був таємно переведений у Харкові. Та сама організація спротиву молоді була у Херсоні, судовий процес проти якої з залученням справ Кульчицького і Залізняка, був переведений у Кривомураді.

У цей самий час продовжувалася боротьба української інтелігенції. Члени Української Академії Наук - Сергій Сфремов, Чеховський та інші, стали засновниками Спілки Визволення України /СВУ, який охопив широкі маси інтелігенції і молоді. Відкритий процес СВУ 1929р. в Харкові маскував у дійсності сотні інших закритих, що відбувалися майже у кожному місті України в льохах ГПУ, де знайшли вічний супокій з пострілами в потилицю тисячі борців-патріотів.

Боротьба ширих українських націоналістів найшла свій відгомін навіть у лавах тих українців, що в свій час з засліпленню підступними більшовицькими гаслами допомагали Москві окріпитися на Україні. Так сила збройної національної ідеї в умовах знуцань з українського народу зродил опозиційний рух серед молодих комуністів, яких Москва

залучила була до інституції свого маріонеткового України уряду - фальшувальника волі українського народу. Зпосеред тих постатей, які мали в своїх лавах навіть голів Раднаркому і їх заступників та Наркомів, як от Гринько, Шумський, Чубар, Любченко, Порайко, Волобуєв, Марчак, Тягнибіда, Скрипник, а далі письменник Хвильовий; три з названих /Скрипник, Хвильовий, Любченко/ скінчили самогубством. Разом з цим це був вияв думки загалу українських мас. Вони взяли курс відірвати духово Україну від Москви. Гасло Хвильового: "Геть від Москви," - набувало все більшої популярности. Своїх позицій вони не здали, заплативши за це життям. Трагедія Скрипника, Хвильового й Любченка свідчить, що вони засудили всі ті ідеї, які колись були приспали їм національне сумління.

Після колективізації, коли одночасно свідомо нищилися всі економічні підвалини селянського стану на Україні, настали жахливі голодні 1932 - 33 роки. Запланований червоними окупантами голод скоїв понад 8 мільонів українських дітей, жінок, чоловіків - квіт української землі.

Голод 1932 - 33 років вельми прорідив, майже донизив свідому верству, але водночас сприяв збудженню свідомости в залишках, які об'єднувалися спільністю інтересів, спільністю долі.

Українське громадянство сприйняло українізацію, як чисту моту і з запалом заходилося біля будівництва власної національної культури. Палко бралася до цієї справи українська молодь. Безліч літературних і наукових гуртків та всіляких спілок, видавництва діяльність тощо свідчить про живучість української національної ідеї, носії якої спішили використати час і можливість для будови власної культури.

Але українізація як кампанія, в якій безперечно не було б потреби, коли б українці мали свою державу, була водночас диявольським підступом большевиків, щоб винищити й вивезти українську інтелігенцію; яку можна було таким чином врятувати. Проте українці, отже і молодь, і в цих умовах встигли багато зробити. Зукраїнізовані були нижчі, середні, а навіть висші школи, видавництва, діловодство в установах. Москва, дільно слідкуючи за розвитком української культури, спішила з реалізацією свого підступу і шукала тільки заціпки. Після самогубства Скрипника і Хвильового в 1933 р. прокотилася з наказу московського президента, ката України - Постішева, хвиля масових арештів українців під закидом

націоналізму, в якому обвинувачували перших українізаторів. Це визначало кінець українізації і після того все, що зроблено до 1933 р., засуджувалося як "хвильовізм", "скрипниківщина", "петлюрівщина", шовінізм, націоналізм. Взято отцертый курс на русифікацію, орієнтацію на "братній народ".

Найвища хвиля терору проти українців у 1937 - 38 р. знову видерла мільйони жертв. Масові арешти, заслання, розстріли. На одне село припадало подекуди по 80 осіб, заарештованих на день, яких гнали большевицькі посіпаки. Серед заарештованих і репресованих було багато молоді, кнаків, і навіть дітей. Знущання були нечувані: забивання під нігті деревляних плішок, розчавлювання пальців дверима, вичерпування нервової системи безсонням. Мордування биттям і т.и. Про це свідчить хоча б Вінниця - місто сліз і горя людського. Промовляють про це десять тисяч викопаних трупів невинних українців. А скільки їх не відкопано в Умані, Харкові, Полтаві, Кіровограді. Під Києвом у Позинках лежить понад 300 тис. жертв 1937-38 р.

Ці страхіння подекуди підсилили боягузство, вбили вільну думку, змусили думати і робити так, як наказують.

Українську інтелігенцію - вчених, інженерів, учителів, студентів, духовенство - везуть на Сибір, на Урал на північ. Все припинило, протести вже не виходили на зовні. Так за час від 1929 р., до 1938 р. ліквідовано на місці, або десь в пустелих Сибіру величезну кількість молоді, під закидом участі в підпільних організаціях, за зв'язок з націоналістами, за писання проти большевицьких творів, за зберігання української літератури, за анекдоти, тобто за спротив хижацькій Москві.

Ось яким тернистим шляхом йшла і виховувалася українська молодь. Мільйони українських дітей стало сиротами і мусіли пробивати собі самотійно шлях до життя, зазнаючи на цій дорозі тиску большевицької системи розкладу. В лавах комсомолу пропала не одна українська душа. Проте, слід зазначити, що не багато української молоді стало з переконання комсомольцями, були ^{воно} здебільшого в тій цілі, щоб відкрити собі шлях до освіти і науки, бо в першу чергу до шкіл приймали комсомольців.

х

х

х

Большевики, що не захопивши всього світу, мусять, як уже підкреслювалося, рахуватися з "демоліберальними", як вони кажуть "благіями". Тому вони застосовують свою систему терору так, що хвилі піднесення останнього чергуються з хвилями короткотермінового попускання. Але цей року не минуло після Єжовщини /1937-38рр./, як большевики знову напали, на цей раз тигарем нужди. За привід правила війна проти Фінляндії. Відчувався гострий брак харчів. Українська молодь, десяткована війною за імперіялістичні інтереси Москви, бо остання свідомо їх туди посилала, мусіла в дома всю енергію витратити на вистоявання в чергах, щоб дістати нужденну кількість хліба. "Давть" чи "недавть" - ось що відсунуло в сутінки інтереси навчання. Але ж ця можливість, яка, до речі кажучи, була в руках большевиків великим агітаційним коником нарешті, вмерла. Яка б не була большевицька система навчання та виховання, вона всеж таки поширювала розумовий виднокруг молоді. А це згодом приводило до зродження в головах критичних думок не на користь большевиків. Саме тому вирішили большевики покінчити з грою в освіту, тимбільше, що вбравшись у силу, їм уже стала вона непотрібна і як засіб пропаганди. З дру-

гого боку большевики, побудувавши монополістичний капіталізм /державний/ та остаточно формувалися в класу-касту. Отже з цих мотивів треба було кінчити з освітою для широких народних мас, залишивши її для себе, як монополну привілею. Так, у 1940 р. був виданий ліквідаційний декрет, на підставі якого заводилася платня за навчання /дуже висока/ і обмежувалися стипендії /тільки для т.зв. відмінників/, які до цього часу видавалися для всіх. Між іншим, все робилося для того, щоб у "відмінники" не потрапив ні член большевицької класи-касти. Треба усвідомити, що в умовах знесення приватної власності і махливих через це злиднів, цей декрет фактично дорівнював забороні вчитися. Зрозуміло, що він уназ у першу чергу на голову селянської молоді та робітників міста і села - не членів класи-касти. Тільки остання могла утримувати своїх дітей у школах. Большевицька преса, а вона в урядова, звичайно кричала, що студенти радо схвалили постанову про платню за навчання. Але насправді, схвалювала її лише згадувана у привілейована меншість, більшість студентів - діти колгоспників, робітників і трудової інтелігенції - протестувала. Коли з цього приводу скликали студентські збори то їх бойкотовано демонстративним опущенням залу, панфлетами і карикатурами. Взагалі цей декрет сильно відштовхував молодь до самостійного думання та відповідальної реакції на події. Особливо пасивною стала молодь на всіляких мітингах, зборах, які все ж мусіла відвідувати. Критично ставилася до літератури. Зі здістю і недовірям ставилася до людей, шукаючи винуватців свого безталання. Були такі факти, що у відповідь на попередження з боку вчителя про невідповідну поведінку учні відповідали "Ну и величайте, батько був ворогом і я в ворогом". Посилення протибольшевицьких настроїв і вчинків у лавах навіть старих, колись відданих большевизмові робітників, а в зв'язку з цим їх знеславлення большевиками, які перше їх підносили до небес, сприяло поширенню серед молоді скептицизму. Протести і вияви незадоволення серед молоді зростали з кожним днем.

Але 1939 рік був найчорнішою датою історії України ще тому, що московсько-большевицький кат загорнув тепер під себе і придністрянину, поширюючи таким чином і на неї свою систему нищення. Галичину окупували большевики під гаслом "визволення" її. Дехто з Придністрянців гадав, що ця подія принесе об'єднання України, але вони як слід не уявляли собі, що їх "визволяє" не Україна, а Москва, яка і на них накладає своє ярмо. В системі СРСР Україна була лише об'єктом февдально-колоніального визиску і не в інтересах большевиків було, щоб Галичина була завдалегідь зазнайомена з дійсним фактом речей. Ось чому большевики, не зважаючи на прилучення "визволення Галичини", щільно відгородили її від Придніпрянщини. В Галичину большевики надсилали своїх перевіренних людей. Щоб дістатися туди, треба було перейти три персональні комісії НКВД, яке доконувалося аж до десятого коліна.

Проте крім болючих ран, що їх завдала ця окупація, вона, все таки мала позитивні впливи. З Західньо-Українських Земель на всю українську землю дмухнуло свіже і запашне повітря. В кожному куточку Наддніпрянської України жадібно ловили скупі вістки /бо перехоплювало НКВД про національну боротьбу. Наддніпрянці розуміли, що це наша рідна спільна справа. Політично і морально отруєні большевизмом вони відчували в своїх душах національне піднесення. А з цим входила в душі надія, що побудований на неприродній марксовій псевдо-науці большевизм неминуче впаде, як ганьба двадцятого століття і буде викинутий на смітник історії. Українська людина, отже молодь, органічно не сприймала большевизму, вона від цього лише очаділа.

Бурхливий потік зросту української молоді був перегороджений греблею большевизму. Перед цією греблею утворилося озеро великої потенціальної сили. Треба було чекати часу, коли гребля рухне, щоб потік бурхливо ринув уперед і сполучив національні сили з загартованими поколіннями, що славно боролось за Україну в роках 1917-21.

х

х

х

Що ж уявляє собою українська молодь, що була в пазурях большевизму?

Серед неї є багато культурних, розумних, національно свідомих юнаків і дівчат. Маючи двадцятьп'ять років, вони вже встигли перейти сувору школу життя, а це дає їм змогу знаходити вихід з першого-ліпшого важкого становища і не впадати в розпач. Червоніючи признаються вони, що мали комсомольського квитка. Є і такі, що в жодне ваше найцирніше слово не повірять, а розмову свою рясно "оздоблюють" різними вульгарними словами, лаючи всіх і все. Це не сталі і нетривкі молоді люде, які справляють погане враження, і які, очевидно, ще становлять сумнівну вартість для української визвольної справи.

Українська молодь, насильно підкорена московським большевизмом, кинулася в розтіч на різні боки і різними шляхами. Репер ми маємо різноманітну масу. Є люди різних моральних якостей. Сильні духом могли пережити і духово перебороти большевизм. Одні з них, можливо, з часом очуняють від большевицького чаду, другі, можливо, залишаться на все життя покаліченими. Молодь втікала від большевизму, боролася у павутинні антинаукових доктрин, борсалась шукаючи шляхів. Але не було спільного шукання, кожний ішов своїм шляхом - один досяг більше, другий упав.

Війна 1941-45 рр. дала змогу українській наддніпрянській молоді жити тими самими національними інтересами, якими жила галицька молодь. То ж наші дні, хоч які вони жахливі, духово збогатили наддніпрянську молодь ідеєю України.

Прозрівачучи національно, українська придніпрянська молодь ще не вся перейнялася національними ідеалами. Вона ще перебуває в стихії нових вражінні ідеалів, часто не знаходячи між ними закономірності. Ще не вся молодь усвідомила конечність сприймати національну ідею всім серцем і душею, бути готовим власною силою і життям обстоювати її. Певна частина цієї молоді, пробувавши під німецькою окупацією, чи на роботі в Німеччині, внаслідок нової каторги і знущань, дещо забувши з большевицької дійсності виявляє схильність бачити в большевизмові менше зло. І це є заслуга гітлеризму.

Не можемо не згадувати цієї молоді, що зараз на власній землі, у лісах Чернигівщини та Волині, на Полтавщині і інших кінцях України зі зброєю в руках виборює волю Україні. Там у кривавій борні виростають нові герої. До цієї молоді також прийшло національне почуття, в ній завирувала національна стихія.

Особливим піклуванням ми повинні оточити ту частину молоді, яка, окрадена ворогом, ще досі не знайшла себе, національно не цілком прозріла. Бо не мало є серед молоді таких, які ще сприймають за чисту монету той забобон про "щасливу вітчизну" та можливість "вільно дихати на Родіне", яка існує тільки для большевицької класи - касті. Бо ж були серед неї й такі, що своїх рідних і інтереси національного визволення продавали на поталу ворогові. Одні робили це свідомо, другі півсвідомо, а ще інші несвідомо. Свідомо робили ті, /і роблять

зараз/, що стали драбантамисмунізму, яких не бракує і серед інших народів, це ті, що в суті своїй є паразитами. Вони прагнуть і собі прилучитися до міжнароднього дармоїдства, щоб пити кров свого народу. Таке явище в сучасній дійсності світу, захитаного комуністичним розкладом і атеїзмом є досить поширене. Півсвідомо робили ті, які відірвались від народу, картають його за "мужицьку", "хахляцьку", мову й висловлюються за "русську культуру", не розуміючи того, що вона по суті нігілістична. Зпоміж цих перерертнів, що продаються за ради "лакомства нещасного", ворог завжди вибирає собі посіпак. Нсвідомо робили ті, що стали жертвами большевицького виховання. Це молодь, що в дитинстві втратила батьків, які масово загинули від голоду. Голодних і опухлих забирали їх на авта, вивозили до "детдома", де виховували їх так, як большевикам треба було. Тому і не диво, що зустрічається серед молоді багато таких, у яких ще не має почуття національної гідності і яким "всьо равно". Вони ще не зрозуміли того, що "всьо равно" - це хитрий маневр московського фалізму. Адже "всьо равно", але говори московською мовою - /общепонятною/ мовою, а не українською; "всьо равно", але Постішеви і Хрущови, а не Чубарі і Любченки і т.д.

Поряд з цією масою розкладеної і напіврозкладеної молоді, формувалася і національно свідома, готова до боротьби за свої суверенні права.

Це, переважно, молодь, якої батьки були учасниками визвольних змагань, або заслані, замордовані, або вмерлі від голоду. Але багато є таких, що шляхом своєї духової революції прозрівали і приходили до національної свідомости. Гаслом цієї молоді стало: "В своїй хаті, своя правда і сила і воля".

Час від часу большевики видавали лиховісні постанови на таких. Ось нпр.: "Ми разоблачаєм их, бо украинские националисты питаются разбить единство фронта всех национальностей. Они ведут свою подлую работу, чтобы спроводцировать и оторвать Украину от великой семьи народов /читай - від червоної тюрми народів/. Жажлива большевицька практика супроти українців переконливо довела, що річ іде про грабунок їх власности і що всі витівки в "культурою" - це лиш машкара і засіб розкладати, щоб полегшити справу грабунку.

Справді поборювання українського націоналізму серед української молоді большевики приділяли велику увагу. Проте ця робота, яку вели через клуби, театри, кіно, різні гуртки, палаци піонерів, тощо, дуже настирливо, ще дужче підкреслювала великі розбіжності, що існували між реальним життям і змістом брехливої пропаганди.

Які саме риси шкідливого, ворожого впливу большевизму на молодь повинні стати об'єктом нашої уваги?

Большевики дуже багато приділили уваги справі антирелігійної пропаганди, поєднуючи цю акцію взагалі з боротьбою проти ідеалістичного світогляду. Ленін обгрунтував цю акцію такими словами: "ідеалістичний світогляд приведе рано чи пізно до поповщини." На цій підставі большевики відділили церкву від держави, а щоб поставити релігію поза законом оголосили так звану "свободу" релігії. Тим більшого тиску мусіла зазнати Українська Автокефальна Православна Церква, не тільки як релігійна установа, але як носій української національної ідеї, бо ж слово автокефальна означає - самостійна. Українська Автокефальна Церква створилася в 1921 р. на засадах відокремлення від московської церкви, яка завжди була знаряддям московського імперіалізму. Українська Православна Автокефальна Церква пильно боронила інтереси українського народу, чим

здобула симпатію останнього, ставши таким чином всенародньою. Ось чому більшовики/літо винищували українське духовенство. З останнього мало хто зацілів. Понад 40 єпископів і 3 тисячі священників стали жертвами катів.

Таксамо нищили більшовики церкви й собори, не зважаючи на історичну і архітектурну вартість її. Релігійність молоді поборювалася терором. Хто з молоді мав сміливість висловлювати прихильність до релігії, той не тільки наражувався на виключення зі школи, але і на арешт. У той самий час московська автокефальна церква існувала на Україні аж до останнього часу. Духовенство цієї церкви було наставлене проти самостійности України, проклинаючи в своїх казаннях її борців - Мазепу, Петлюру. Зрозуміло, що ця церква не могла мати поваги в народі таксамо, як тепер не може мати її в очах українців-галичан примусово насаджувана там руська православна, залежна від Москви, церква, замість української греко-кат. церкви. Саме тому, що остання є носієм української національної ідеї вона зазнає утисків від московського наїздника. Проте не слід у цих цілях більшовиків вбачати зміни наставлення їх до релігії взагалі - це тільки хвилеве замилювання очей світу та засіб розкладати за засадою "поділяй - пануй". Хіба можна без огиди згадати ті безсоромні інсинуації на релігію, які свого часу виголошував "поет" Дем'ян Бедний та антирелігійну пропаганду, яку більшовики всюди вели, створивши навіть спеціальну організацію - "Союз Воївничих Безбожників". Ні, більшовики залишилися вірними собі, струївши звичайно, багато молоді, яка могла стати віруючою тільки в родині і таємно. Проте сила віри українського народу була така велика, що коли в 1941 р. більшовики відступили з України, то народ всюди стихійно взявся до відбудови Української Автокефальної Церкви, до чого прилучилася і молодь, хоч і не вся.

Денаціоналізація українців знайшла в практиці більшовизму чільне місце. До вже згаданого на своєму місці треба додати, що більшовики в своїх п'ятирічних плянах не тільки передбачали прилучення Донбасу і південно-промислових районів до РСФСР, але і переводили на практиці дезукраїнізацію, виселяючи українських робітників на північ і на схід, та, навпаки, надсилаючи туди москалів. Базикаючи про "аграрне перенаселення" України, більшовики вивозили українських селян на Сибір, а на їх місце завозили москалів. Взагалі за весь час більшовицької окупації України вивезено на Сибір до 8 мільйонів українців. Після голоду 1932-33рр. на Україну прийшло до 4 мільйони москалів, які заселили "свободні землі". Крім того в згоді з більшовицькими плянами опанування міст, як осередків впливу, щорічно здійснювався завіз до 50 тисяч москалів. Міста згодом стали московсько-жидівськими, а українці мусіли відсунутися на передмістя. Зі зміною національного обличчя міст та скасування українізації в школах, особливо вищих, викладовою мовою стала переважно московська мова. Все це, звичайно мало свій вплив на молодь, яка мусіла користуватися московською мовою коштом рідної.

x

x

x

Закривати очі на ті шкідливі сліди впливу/руїницького/ більшовизму на український народ і особливо молодь, які /сліди/ мають місце, не можна. Без вивчення їх неможливо дати собі ради. Але до цього питання треба підходити не з погляду підкреслю/різниць, які, мовляв,

Саме в ті дні Хвильовий і його однодумці починають свою активну літературну працю. Вони увійшли в історію нашої національної боротьби як романтики, "лицарі абсурду".

Така назва справедлива: це були романтики, це були "лицарі абсурду", бо вірили в нездійснене, вірили в можливість збудувати Самостійну Україну в союзі з більшовиками, ентузіастично засліплено не бачачи того, що вже розпізнали в Леніні та його партії білі російські емігранти - "собирателя земли русской", червоного "Івана Малиту".

Але будьмо справедливі: вони були не лише романтиками і "лицарями абсурду". Вони силою речей стали до бою з більшовицькою політикою в ділянці чисто практичній і їхня боротьба мала цілком конкретні досягнення. Українська мова запанувала в державних установах; школа від початкової до високої заговорила українською мовою. За небагато років нечувано розгорнулася наукова робота Всеукраїнської Академії Наук і низки наукових товариств і інституцій.

Створені були численні видавництва з мільйонними тиражами /ДВУ, Книгоспілка, "Рух", "Сяйво"/. Нечувано розвинулося українське мистецтво, доказом стали: Академічна Опера, "Березіль", Театр ім. Франка, хор Н. Городовенка "Думка", Твори Бойчука, Падалки, Патрицького і багато інших.

В усій цій праці величезну роль відіграли Хвильовий і його група. Досить згадати роботу у видавництвах самого Хвильового, Ялового, Любченка, Слісаренка, Коцюби, спілку Курбаса з Кулішем і Дніпровським, приятельство "Хвильовістів" із найпередовішими істориками, літературознавцями та мовознавцями Києва і Харкова, нарешті справжню творчу приятельство його групи з кращими представниками образотворчого мистецтва та української кінематографії.

Імя Хвильового стало відомим з початку 1920 років, коли з'явилися ширші його поетичні твори: "Молодість", "Досвітні симфонії", "В електричний вік". В 1923 році він випустив книгу під назвою "Сині етюди", ставши відразу одним із найпомітніших молодих прозаїків. І вже тоді, в цих "Синіх етюдах", він почав свою боротьбу з советською дійсністю, яку продовжував у дальших творах /кн. "Осінь", та новелі вміщені в "Червоному Шляху", "Літературнім Ярмарку" і "Пролітфронті", особливо загостривши її в незакінченому романі "Вальдшнеп" /журнал "Вапліте"/.

Що дає право говорити, що письменник, член "пролетарських літературних організацій, член комуністичної партії, боровся в своїх творах із більшовицькою дійсністю? Право на те дає насамперед оцінка творів Хвильового офіційними советськими критиками.

Справді, з перших кроків творення нової літератури пореволюційних часів, більшовицька партія неприховано ставить перед нею завдання славити революцію, відображати в бажаному для більшовиків дусі все те, що письменник міг бачити в навколишній дійсності.

Чи відповідав цим вимогам Микола Хвильовий? Більшовицька критика мала рацію, коли відповідала на це питання негативно.

Чи славив Хвильовий "перемоги партії" в часи т.зв. "громадянської війни? Ні! В його творах є мотиви, зв'язані з захопленням народнім повстанням /"Легенда", "Кіт у чоботах"/, є етюд про бій червоної міліції з партизанами /"Соленський ліс"/, але ніяких панегіриків панівній комуністичній партії там не має. Очевидно революцію і війну на Україні Хвильовий сприймав і розумів не так, як комуністи. Вже на перших кроках своєї творчості він спинається над страшним питанням: чи тим шляхом пішли він і йому подібні? Як не має тут трагічного, нерозв'язаного конфлікту? Що таке питання виникає перед ним з усією гострістю, видно з новелі "Я", де герой, якого "революційний обов'язок робить членом" "чорного трибуналу комуні", в момент наступу ворога /"версальців"/ разом із своїми товаришами ухвалює вирок смерті для матері, яку любить всією душею...

нову, мовляв, революційну російську літературу, як єдино правдиву, всім іншим підкреслюючи, що "Капіталістичний Захід" є в стані гниття, отже з іноземними впливами треба боротися. Тут за більшовицькими фразами про інтернаціональний характер нової со-^{червоного}ветської літератури цілком виразно виступала вимога Івана Каліти підбити будь-які прояви окремішнього, самобутнього життя народів, що, будучи пробуджені революцією 1917 року, не хотіли забувати про самостійність і втративши її, як це сталося з Україною, Грузією, Вірменією, чи Білоруссю.

Хвильовий займає в цій питанні цілком недвозначну позицію. Він висуває два протиставлення: перше: Європа чи "Просвіта", - друге "Москва чи Європа"? І обидва вони у нього підпорядковані одному, сходять до основного, що ставить кардинальну проблему ^{його} життя і діяльності:

Україна чи Малоросія?

Чому Хвильовий проти "Просвіти"? Тому, що "Просвіта", це стан провінціональної, обмеженої аматорськими спробами культурницької праці "малоросійського" періоду, тобто часів, коли українська культура навіть багатьма її представниками вважала за неповноцінну, культуру лише "для хатнього вжитку" при абсолютному пануванні культури російської. Тому з усім запалом він гостро виступав проти різних проявів цієї провінціональності, проти гопака і шараварів, проти несмачних хуторянських, примітивних водовілів, як "Бувальщина", "Кум-мірошник", або "сатана в бочці", роблячи "сатану в бочці" емблемою відсталості - малоросійщини. "Просвіті- Хвильовий протиставить "Європу". Європа для нього "досвід багатьох віків" розвитку культурного людства, це - Гете, Дарвін, Байрон, Ньютон. Не лише мріючи, як діячі попередніх поколінь, а й працюючи серед тих, хто практично діяв для подолання української відсталості в галузі культурній, Хвильовий інакше ставити питання й не міг - він був перейнятий патосом боротьби за Україну - проти Малоросії.

Не менш гостро виступав він проти ідейної залежності української літератури від московських впливів. Усвідомлюючи, наскільки московська література внутрішньо ворожа, органічно чужа українському духові, він на провокаційно поставлене його опонентами питання про шлях української літератури категорично заявляє: Геть від Москви!.. І, іронічно повторюючи вигук червоноармійців 20 років тому знову підкреслює свою орієнтацію на засвоєння найкращих здобутків культурного світу гаслом: "Даймо Європу!"

В своїй діяльності, в своєму спрямованні "геть від Москви" він був несамотній. Його гасла підтримували не лише односторонці з "Вапліте". Краді літературознавці і критики, київські письменники з групи "Марс", неокласики в особі Зерова, театральні діячі на чолі з "Березолем" не лише прийняли його гасла, а й стали до їх реалізації у своїй творчій діяльності. Одночасно про більшовицьку імперіалістичну політику щодо України в ділянці економічній заявляє в своїх працях Волобуїв, а в ділянці історичній ідея відрубності від Москви знаходить виявлення в численних працях учених школи Грушевського. В лавах КП/б/У повстає загроза кризи.

Цього для більшовиків було забагато. Поштовх до гострих виступів проти Хвильового іде з Кремлю. Сталін у листі до Л. Кагановича, що стояв на чолі ВП/б/У, вказує на небезпечність думок Хвильового, мовляв, коли комуніст кличе йти "геть від Москви", то

що ж говорити про націоналістичну українську буржуазію? В 1926-27рр. кожен партійний документ, де оцінюється ситуація на Україні, всіляко відміняє "націоналістичний ухил Хвильового", "Хвильовізм", "шубькізм", "волобуївщина", ставлять привидом для більшовиків, які ще протягом кількох років збирають сили для реорганізації української громадськості.

Для боротьби проти групи Хвильового створюється ВУСНН /"Всеукраїнська Спілка Пролетарських Писемників"/, критики якої "Кулик, Коряк, Новицький, Гірчак та інші яничари" реорганізують цуккування проти Хвильового і його однодумців. Кошик Хвильовий виступив з "Вальдшнепами", з гromовими статтями накинувся на цього сумної пам'яті Андрій Хвиля /зав. культпроду ЦК КП/б/У/, визначаючи його шлях формулою "від ухилю у прірву". Аглат, героїня "Вальдшнепів" оголошена була фашисткою. Пригалали Хвильовому і шведські могили в його "етюдах" і брак позитивних образів комуністів і ката - дегенерата в новелі "Я" і "московську задріпанку", як він висловився на адресу Москви в одному з панфлетів. Журнал "Вапліте" був закритим і продовження "Вальдшнепів" не побачило світу. Група Хвильового змушена була стати на шлях маневрування "Вапліте", виключивши Хвильового, само ліквідується; Хвильовий в заяві до ЦК КП/б/У "визнає" свої помилки /пізніше під час судового процесу СВУ, він був примушений опублікувати статтю з осудом "хвильовізму": "Хто це сидить на лаві підсудних?"/.

Побачивши неможливість отвергої боротьби, група "Вапліте" сама ліквідується; незабаром виступивши об'єднаною навколо альманаху "Літературний Ярмарок", вона далі проводить лінію "Вапліте" в більш замаскованій формі. Але і "Ярмаркові" закидають націоналістичні настрої, зокрема "імперіялістичну тенденцію" говорити про Україну як морську державу, закидають оборону і прославлення українського міцного селянина, "куркуля", негативне зображення советської дійсності, зневагу до масової пролетарської літератури. За якийсь час замість забороненого "Літературного Ярмарку" виникає група і журнал "Пролітфронт" /Пролетарський Літературний Фронт/, але й тут в кожному числі критики знаходять відгомін страшних для них ідей хвильовізму. В 1931 р. і ця група змушена була назовні ліквідуватися. Однак не було сумніву, що гурток далі не рознявся, аж до заслання в 1934 р. майже всіх його членів.

Часи гіршали. 1929 р. почався наступ Москви на українське село. Потяглися замкнені поїзди на північ, аж до Архангельська, на схід у Казакстан, у Сибір, на Далекий Схід... Гвалтовно ламався старий традиційний устрій українського села. Село відповідало спротивом. Недосів, нищення худоби та сільсько-господарського реманенту, палення хат, убивства большевицьких агентів характеризують боротьбу цих років. Боротьба знаходить завершення в страшній голодній руїні 1933 року, коли вмирали цілі райони, коли навіть на вулицях великих міст України щодня підбирали сотні селянських групів, сотні жертв штучно створеного окупантським большевицьким режимом голоду. Шість мільйонів, а то й більше вмерло того року в Україні, а з портів Озівського і Чорного морів іноземні пароплави під прапорами різних держав щодня вивозили золоту збіжжя, зібране з плодючої української землі селянами, що засуджені були Сталіном на голодну смерть.

Це був один дарунок від "братнього народу". Другим було посилення терору. В осени 1929 року пройшла перша хвиля його. Вона принесла процес членів Спілки Визволення України і Спілки Української

Ол. Харківський.

СТАЛІНОВІ КРУТІЙСТВА.

Ми боремося за утворення Української Самостійної Соборної Держави тому, що вважаємо, що така держава найкраще може забезпечити Українському Народові впорядкувати своє життя так, як він сам того захоче і такими способами яких він сам, а не якийсь інший нарід того хоче, як це намагається переводити чужий і ворожий Україні Сталін.

Сталін не один рік вже торочив і ще сьогодні торочить, що він дістав владу ніби від пролетаріату. Він перед 1941 роком торочив, що "советський народ" повинен бути в "мобілізаційній готовості" відбити будьякий напад "капіталістичних і фашистівських країн". Але що ним - Сталіном та "союзним урядом" на чолі з Молотовим було зроблено, щоб дійсно жодна чужоземна сила не могла стати ногою на "советських землях"? В 1938 р. Сталін склав з Гітлером "угоду про ненапад", хоч відомо кожному, що тоді ніяких спільних границь між Советським Союзом та гітлерівською Німеччиною не було. Чи не тому Сталін склав цю угоду, бо знав, що Гітлер наміряється напасти на Польщу, що розташована між Німеччиною і Советським Союзом може на випадок успішної війни проти Польщі стати сусідом Советського Союзу? - Певно, що так. І Сталін пішов на угоду з Гітлером, а коли той напав на Польщу, він і собі забрав ЗУЗемлі і західні Землі Білорусії, які до того часу окупувала Польща, - прикриваючись тут тим, що він "визволює" Західну Україну і Західну Білорусь. В дійсності ж Сталін хотів податися на захід. Це йому вдалося, бо головні сили Польщі були на заході. Тоді, коли гітлерівське військо зійшлося зі сталінським, настав видимий спокій: встановлено було "демаркаційну лінію", а далі Сталін став зі всіх сил озброюватись, сподіваючись, що згодом він може напасти на гітлерівську Німеччину, яка буде послаблена війною на заході, а ще далі на інші капіталістичні країни. Сталось так, що Гітлер випередив і напав перший на Сталіна. "Доблесним" сталінським арміям прийшлося втікати аж під Москву й до Волги та Кавказу. І в той час Сталін дав наказ руйнувати все, щоб не дісталось ворогові, вчорашньому спільникові в знищенні Польщі. Чому у Сталіна не стало сил та вміття захистити кордони Советського Союзу? - В тому числі й України, яку він, Сталін, нібито так любить? Чи виконав він це, що сам сказав: "ми, мовляв, ані крихти чужої землі не хочемо, але й своєї нікому не віддамо"? Ні, не виконав. Сталін брехав, коли так говорив. Брехав він двічі, бо й чужу землю заграбав, і не спромігся захистити "свої землі". Сталінові байдуже було, що ця земля українська, байдуже тепер, коли він держить на ній у ярмі український нарід: йому аби "світова революція"...

От цієї брехні, цієї руйнації з наказу Сталіна український нарід уярмлений в колгоспах, радгоспах, фабриках, заводах і копальнях - не забуде ніколи. Український народ в цілому тому й повстав проти Сталінового ярма й прикажчика Сталіна-Хрущова; бо він - український народ усвідомив собі куди завів Сталін і українці вже не хочуть, щоб знов повторилося те, що було в 1941-1945 рр., коли Сталін ще з ким надумався скласти "договір" про ненапад і не спроможеться захистити Україну ві чийогось нападу - і знов наказе руйнувати Україну.

Тепер Сталін та його посіпаки Хрущові, Гречухи і Коржиківі та інші верещать про те, що він "генераліссімус", мовляв, спас советський народ від гітлерівського ярма, що є найбільшою брехнею, бо не він, а самі народи своєю кров'ю й силою вигнали Гітлера. Не треба забувати, що Червоній Армії давали зброю, одяг і харчі американці й англійці, бо "геніяльному" хижаківі і незгіршому червоному фашистові, щоб врятувати себе і свою тиранську владу, не лишалося нічого іншого робити, як йти жебрати допомоги в ... капіталістів. - А чи відомо кому в Советському Союзі як ою ціною з боку Сталіна одержана ця зброя від т.зв. союзників? - Чому про це нічого не кажуть ані Сталін, ані брехлива "Правда", "Ізвестія", ані "Рісті", чи "Советська Україна" й сам Сталінів намісник-губернатор Хрущов? - Що чекає того, хто запитав би десь на зборах, де "почесним головою" є Сталін: "На яких умовах товариш генераліссімус вам дали зброю Рузвельт і Черчіль? - кожний знає. І Сталін боїться цього запитання; - він іде "відпочивати", відписує американському президентові таке, про що сірі советські громадяни не знають бо...

І це той самий Сталін, який в 1917 р. галасував проти "таємної дипломатії". Після ж "відпочинку" Сталіна ми читасмо про лист двох грузинських "вчених", в якому вони вимагають від Туреччини повернення "грузинських земель", які сам учитель Сталіна - Ленін віддав у 1919 р. назад Туреччині, мовляв, царат загарбав їх по хихацькому у неї, а "миролюбивний" ССРСР не бажає чужого добра... Виходить зовсім як у приказці: "Дав Бог копійчку, а чорт дірочку, і пішла божа копійчка в чортову дірочку..."

Чи ж не нагадує все це 1935-1939 рр. і пізніші роки, коли "геніяльний" учень Сталіна-Гітлер також прикриваючись лозунгом "самовизначення націй" і т.д. - в дійсності готувався до війни; анектував Австрію, Судети, Заару і т.д., щоб потім перейти до отвертої загарбницької війни й загарбувати не менш, як цілу Європу. - Безперечно, що так. Всі потягнення на міжнародньому форумі Сталіна і його фашистівської кучки імперіялістів з компартії та НКВД, в тому і його сателітів, як Тіто і Берута, - говорять про те, що Сталін копіює Гітлера в загарбницькому шляху до поневолення народів і, що Совети готуються до нової війни проти вахідних аліянтів, в якій знайде свій гріб найбільша тоталітарно-фашистівська система большевицької деспотії і її "вождь" і творець, найбільший з тиранів, яких знає всесвітня історія - кровавий Сталін.

Тільки після знищення большевизму і його державного оформлення - ССРСР, зможе устатилізуватися світовий мир; демократія, яка визнає свободу народам і людині, гварантує кожному народові право на незалежне життя. - Тільки на руїнах московської тюрми народів зможе відродитися вільне, незалежне державне життя українського та других поневолених народів, які стали сьогодні до боротьби проти большевизму і його практично-державної форми вияву - московського імперіялізму - червоного фашизму, який носить облудну назву ССРСР.

ooooo

ЧЕРЕЗ НАЦІОНАЛЬНУ Й СОЦІАЛЬНУ РЕВОЛЮЦІЮ ТА ЗНИЩЕННЯ ІМПЕРІАЛІСТИЧНОЇ СТАЛІНСЬКОЇ РЕАКЦІЙНОЇ ТВЕРДИНИ-ДО ВІДБУДОВИ ВІЛЬНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ.

ooooo

БОРОТИСЯ ЗА УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ ОЗНАЧАЄ СЬОГОДНІ СТІЛЬКИ, ЩО БОРОТИСЯ ЗА ВОЛЮ ВСІХ ПОНЕВОЛЕНИХ БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ МОСКВОЮ НАРОДІВ.

oooo

СОВЕТСЬКИЙ СОЮЗ ЦЕ НЕЧУВАНА ФОРМА ГНЕТУ, ПОНЕВОЛЕННЯ, ВИЗИСКУ ТА ВИНИЩУВАННЯ ЛЮДИНИ І ЦІЛИХ НАРОДІВ.

П.М.

ДО ЗАВДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЧУЖИНІ.

Українська молодь на еміграції опинилась в далеко важчих умовах, чим старше громадянство. Коли старшим довелося виростати на рідній землі, черпати з неї все, що цінне і потрібне для певного поняття українця, навіть коли тям старшим довелося також перебути воєнне лихоліття і потрапити на чужину, вони мали змогу взяти із собою всі духові цінності, які дали їм довгі роки на рідній землі.

Молодь, яка щойно виросла з років дитинства, яка щойно може почала розуміти питання зв'язані з долею рідного краю, яка щойно почала розуміти добре свою приналежність до одної сім'ї, яка може щойно входила у вік романтики, в якому родиться любов до батьківщини, любов до чину і посвяти та молодь опинилась через воєнні події на чужій землі. Вона втратила нагло те, що було їй потрібне для її розвитку. Рідна земля перестала бути для неї тим першим джерелом, з якого могла б черпати все, з чого родиться любов до рідного краю.

Молодь опинилася на чужині. Можливо, що вона приймала виїзд з рідної землі навіть не надто трагічно. Можливо, що для неї в більшості, була це цікава подорож в чужі краї, повна все нових і сильних вражень.

А однак, чи молодь призгадується над тим, якою дорогою ціною оплатила вона цей виїзд, і вкінці, чи молодь знає, які обов'язки мусить виконувати тут, щоб відтак повернути на рідну землю з відкритим чолом.

Перед нашою молоддю на чужині стоять великі завдання, сповнення обов'язків для справи рідного краю. Молодь ніколи не сміє забути про те, що було причиною її виїзду на чужину; — пам'ятати про те, що діється на наших землях, думати про тих, що борються з большевицьким окупантом, який нищить послідовно і постійно все, що рідне, дороге нам і близьке.

Рівночасно молодь мусить пам'ятати про те, що вона не тільки мусить вміти гинути по героїськи в обороні свого, коли прийде потреба, але навчитися жити і працювати для України, а це буває деколи важче.

Отже любов до батьківщини опирається в першу чергу на докладному пізнанні рідного. Молодь мусить використати всі можливості, що допомогли б їй в и в ч и т и минуле України, її культурні надбання, мову, літературу, мистецтво, і її призначення і роль, як самостійної держави на сході Європи.

Набування того знання мусить іти в парі з плеканням х а р а к т е р у, і всіх його добрих прикмет, які роблять молодь відважною і запальною, чесною, морально чистою і відданою праці для України.

Плекання характеру мусить належати до головних завдань і самої молоді і її виховників.

Виховувати, або шкодити характер, це значить поступати чесно супроти себе, супроти своїх товаришів і України. — Бути обов'язковим в праці, бути витривалим та відважним, жертвеним, а передусім корисним членом національної спільноти — ось головні цілі прикмет молодого українця.

Перебування на чужині накладає на молодь ще й інші обов'язки. "І чужого наuczайтесь — свого не цурайтесь" — це великі слова національного Генія Тараса Шевченка, який майже більшу половину життя перебував на чужині і глибоко зрозумів вартість пізнання, мусять стати одним із дороговказів у поступованні молоді на чужині, коли хочемо стати повновартними членами національної спільноти.

Мусимо пізнати своє і чуже, мусимо вмiти широко дивитися на світ.

Англійці, які відомі з того, що вмiють виховувати свою молодь на добрих громадян своєї держави - висилають обов'язково своїх дітей поза межі Англії, щоб вони вчилися бачити свою батьківщину із зовні, в першу чергу, дорогою порівняння з іншими країнами.

Правдива любов до батьківщини і правдива оцінка зростається часом тоді, коли ми віддалені від неї і коли можемо порівняти її з іншими чужими середовищами. Саме дорогою порівняння молодь мусить оцінювати свою батьківщину на майбутнє. Порівнювати і докладно пізнати в чому вона стоїть вище від других, а в чому відстає. Це дасть молоді змогу після повороту вкладати свою працю в ділянки, які піднесуть її батьківщину на належний рівень.

Вкінці, не можна забути про те, що живемо в Європі, а навіть маємо контакт з позаєвропейським світом, а тому мусимо говорити чужинцями про Україну, її історію і боротьбу за державність, а особливо мусимо розказати світові про героїчну боротьбу проти своїх окупантів червоно - фашистівської Москви і гітлерівської Німеччини, - розказати про воюючого УПА, який єдиний не склав зброї на сьогодні і для якого війна не скінчилася, а триває далі.

Це можна зробити тільки тоді, коли будемо знати світові мови, світову матеріальну і духову культуру - пізнаємо світ.

Шкідливим є виховувати молодь односторонньо і примітивно. Треба вчити її дивитися широко на світ дорогою оцінювання і порівнювання свого і чужого. - Тому молоді треба набути знання.

Бо знання - це велика сила. - Набувши знання, молодь зможе виконати належно і з честю свій обов'язок супроти України; зуміє жити, працювати і боротись за неї так, як це диктує наше сьогодні.

Тому кличемо: Українська молодь на чужині! Ставай до праці над поглибленням свого знання; виховуй, плекай і засвоюй добрі прикмети характеру нового українця - борця - революціонера - державника. - Цього вимагає від тебе Україна.

Б. Грибінський.

х

х

х

Відшуміла садами весна,
Тихі ночі ласкаві і зірні...
Десь ти ходиш одна і сумна,
Де колишуться тіні вечірні...

Гасне вечора лик золотий,
І ясне твоє чоло в задумі...
О, якби мені, зірко прийти
І розвіять гіркі твої думи.

Теплі тіні гуляють в саду...
Чуєш? - Осінь замріяна дише...
Я по стежці знайомій іду,
Вітер золото кленів колише...

Десь пожарами міниться світ,
Лине думка до рідної хати...
Чи ти ходиш тепер до воріт
Як у перше, мене виглядати?

Я прийду, одинока прийду
Вяне стомлене серце від муки...
Буду знову у нашім саду
Цілувати бліді твої руки.

Буду знову по давніх слідах
Із тобою блукати по гаю.
Тільки першу... Си сурма рида,
До останнього бою скликає.

О. Грайливий.

ХУТОРИ ГОРЯТЬ...

Спав у долині хутір. Він припав до землі, прищулився і завмер. Дуби, явори, як кістяки мертвців, німо костеніли стовбурами у млі і видавались ще чорнішими.

Озброєні скорострілами постаті підкрадалися, посувалися, йшли. Хижі, жорстокі постаті топтали українську землю. Тихий бандитський свист, Другий, третій. Московська лайка і окрик: "вперіод." Йдуть один, два, десять, багато...

Та не чув загрози хутір. Стомлений денною працею, він завмер, спав. А осатанілі постаті підсувалися все ближче й ближче. Хутір.

Наче з підземелля, виринули контури настобурченої комори, хати, клуні, повіток. Перевірили зброю. Ніч зробилась ще чорнішою.

-Товариші, сьогодні діяти ще рішучіше і бити без промаху, - п'яний голос старшого.

-Гі-гі-гі-... А вчора што... плохо?

-Ще жорстокіше, інакше задушить ота Україна.

Перелізли через тин. Очі - вогонь, рухи рвучкі. А дикий кровожадний інстинкт підганяє вперед.

Хата. Почулись матюки і брязкіт розбитих шиб. Дзень, дзень, дзень... розсипалось під ногами. Наче плакали і благали: "Не губіть. Він звичайний собі гречкосій".

За брязкотом, розрізуючи напружено повітря - почувся постріл. Стрепенулась ніч. Прокинувся хутір.

-Боже.

Хата крикнула, зойкнула і заммерла. Намацував старий Назаренко в кочергах різак.

-... в три Господа... гроші викидай!... І знову постріл. Вогник пронизав хату. Вдарило сухим повітрям. Засмерділо димом, порохом.

Під столом у кутку тремтіли діти. Біля них сиділа мати і тремтливими устами шептала молитви.

Старий Назаренко перехрестився і став з різакком. Спокійний, зосереджений.

-... В Богородицю... Христа Бога...

Вдарив постріл. За ним з напільного вікна відгукнулись ще два.

-Перехресним беруть...

За стіною гупали ноги, чулись притишені голоси та рухи.

-... що там вовтузилося. В Господа Бога...- Стукнула віконниця. Назаренко затремтів і посилю вдарив різакком туди де стукнуло. Відчув, як різак вгруз у цось м'яке.

XX

-Влучив, - пронеслось в голові. Чув, як за стіною щось повалилось.

-Так, так. - влучив...

Та раптом освітілось подвіря і сніп світла бризнув у хату.

Підпалили...

Вискочили зпід покуття діти і кричали:

-Татусю, татусю... Ми горимо...

Посеред жати, склавши до купи долоні, застигло стояла мати. Старий теж розгубився і не знав, що робити. Інстинкт на-казував щось діяти. Але що? Що і як?

Метнувся в сіни до дверей. Але... двері не відчинялись. Ще раз перевірів засуви.

Так. Бандіти знадвору взяли на клямку.

-Душогоби...

Посередині хати стояла розпатлана мати. До неї горнулися діти.

-Оксано, Оксано. - Схопив дружину за плечі і тряс.

Вона стрепенулась і закричала:

-Діти, діти.

-Стара, викидаймо скоріше дітей за вікна...

Але не встиг він пересадити першу дитину через лутку, як почувись ^{пр}стріли. Обважніле тіло впало на призьбу і зсунулося на землю.

-Звірюки.

На хвилину закам'янів.

-Тату, татусю... - кричали та тулились до нього діти.

Як у божевільні схопив і знову пересадив за вікно. Воно впало і миттю схопилось і батько побачив як замиготіли прудкі ноги.

-Тимку, в садок, у садок тікай... - перекився через вікно і кричав.

Лунали постріли, палахкотіла стріха.

А батько кричав: "В садок, у садок..."

-Ой, - тяжко застогнав і трупом повис на лутці.

Заворушилась покрівля і бурхливе море вогню з тріскотом та шипінням гуркнуло на підлогу. Червоні півні підскочили в небо і запалахкотіли ще дужче.

Хата зникла в палаючому морі вогню.

-Рятуйте... Рятуйте.

Останні одчайдушні крики вилетіли з хати і затихли в полумі.

А хутір сатанів, божеволів, витанцьовуючи в смертельному танцю.

І, ніби кликані одчайдушним криком порятунку, на околиці затарахкотіли, якісь інші постріли скорострілів. І паний рязанський садист, залитий своєю чорною кров'ю, повалився на святу українську землю.

-Бийте друзі - пронеслося хутором.

Загін упівців опанував хутір.

Зійшло сонце, невиспане, бліде, сумне. В'яло кинуло сковзький промінь, що ялось дивно ліг на зажурений степ.

Сердився ранок і супив брови. Кашляв і сердився, що простудився.

Росяно, вогко і... тихо.

З Назаренкового хутора тягло згарищем. Десь у селі кричали півні.

Сонце піднялось вище. Але - росяно й вогко...

Кочубеївським шляхом журно скрипів немазаний віз.

А під межевим стовпчиком сиділо років восьми хлопя.

Задимлене, зморене, бліде. В самій сорочці, та штанцятах.

Зпід обпалених брів ледви блищали оченята. Воно скулилось і тремтіло.

Підвода спинилася.

Воно побачило людину.

-Не бійся хлопчику.

Хлопя дивилося на дідуса вовчням.

-Звідки ти? Ну, чого ж мовчиш?

Воно мовчало. Тільки з насуплених обсмалених брів недовірливо блищали оченята.

-Ну, скажи, звідки ти? - ласкаво нитав дідусь.

Не відповідало.

Тільки що хвилий шморгало носом та супило брови.

-Ну, скажи, чий ти? Де батьки?

У хлопцята зявилися на очах слези.

-Там... - кивнуло голівкою туди, де стирчали обгорілі і чорні стіни.

Дід змахнув рукою слезу.

Стояв і дивився.

-Так, так. Це зветься "переселенням" нас до чорта в зуби... з рідних земель.

Щеміло серце і щось підступало під горло. Силкувався бути спокійним, але не сила.

-Як тебе звать?

-Тимко...

-Тобі холодно?

-Холодно, дідуню...

-Ходи до мене.

Воно вагалось.

-Ходи, ходи. Не бійсь. Я не з тих.

Хлопя піднялось і довго дивилося на згарище.

Заросились вії і маленький кулачок піднявся вгору.

А з півночі сунула важка, чорна хмара диму. А з півдня, у гущавині лісів, шумів гарячий вітер, розносячи повстанську клятву:

-"Умрем, але не здамося."

Україна непоборна.

К. Юрась.

ПОВСТАНЕЦЬ КОЛІЙЧУК.

... Він родився і був наче криця
і для нас він лишився як брат.
Зосталася йому лиш рушниця
та ще вісім ручних гранат...
з думи про партизана/.

Із села Видерть виходили в бори, в чорні трясовиння. Як колись за давниці видерлись від пана, а він тоді своїми соцькими, тисяцькими пробував було наховстати волю поміщиків. /Від того й назва пішла - Видерть, село серед каменських туманів над трясовинням в боці від ратненського шляху серед лісів, серед зеленого шуму борів/.

... Колись Колійчук служив за царя і за Леніна у балтійському флоті, за комуну говорив. З Видерті навіть у Житомир їздив від цілого району. Але після 1939 року, як "брати прийшли визволяти" самі кривонігі, косооки азіяти та ще й комісари в додатку, сам Колійчук і то прилюдно признався:

-Шукав я правди скрізь і не знаходив. Думав, я що в советах правда, але нема правди й в советах. Бийте мене за те...

І правда, бити тебе слід за те, що нас у комуну тигнув - сказав дід Онопрій, - бачимо тепер те "щастя", бодай сплатило його.

...І дід Онопрій і матрос Колійчук поїхали в Сибір на Колиму, золото шукати для "батька" Сталіна. А разом з ними ще багато поїхало; малих і старих і жіноцтва. І так серед зими в люту хугу забрали їх на грэнджолі навіть шматка хліба не дали взяти, тільки люто погейкували:

"Бистой, бистой..."

І погнали на схід сонця, на труд, на муку і смерть у снігові пустелі:

Тоді підвівся молодий Колійчук, не більш старого матроса і сказав до матері:

-То давайте, мамо, щось на дорогу і я піду.

Ударилась, забігала по хаті.

- Не я один піду, мамо - вся молодь вийде. І не тільки з Видерті, а ще й з Великої Глуші й зі Свідена. Всі ті, що їх ще не вивезли - підуть. Бо така пора прийшла, як не вони нас, то ми їх мамо...

Вийшло їх чимало. Всі ті, що змовлялись на колодках, що листівки читали, що співали пісні, з далекого Львова сюди занесеної косарями в літку.

"...А ми тую червону калину підіймемо,
А ми нашу славу Україну, гей, розведемо."

Пішли. Тільки місяць з правого боку грав на дулах. Пішли, тільки плеснули розливні води на лугах і здіймалися дими над ними, дими рідної Видерті.

x

x

x

кажу - СМЕРТИ НЕ ІЙТЕСЯ, БО СМЕРТИ НЕМАЄ, Є ТІЛЬКИ НАЦІОНАЛЬНА ЧЕСТЬ, ПРИЙДЕ ЧАС, І НАША ПРАВДА, ЯК ТЕ СОНЦЕ, ПЕРЕЙДЕ КРІЗЬ ГРАТИ, ЗРУЙНУЄ ТЮРМИ... І НІ СИБІРОМ НІ ГЕСТАПОМ НАШОЇ ПРАВДИ НЕ ВБИТИ НІКОМУ! О, ні, друзі, чуєте?

А кати його прикладали.

-Ду, швайнууді, гальт...

х

х

х

А як у рані прийшов у видертський район гонець та об'явив, що тієї ночі Колійчука розстріляли - друзі не плакали. Дядько Тиміш підняв "Стінку" й тільки сказав:

-Добрий б'в партизан...

А дядько Євген задумано дивився в напрямі Ковля.

-Умирав (ач, а казав, бийте гадів проклятих, бо все одно наша сила. МИ ПЕРЕМОЖЕМО! ...

Засвітилися очі в друзів і впало різке, як постріл пістолі:

-Відплата!

Зашуміли нетрі і тужно шепотіли тополі...

А партизани йшли як гроза. Минали села. З Видерті - тільки руїни. Голодні собаки блукають на знаривах, а біля старого колодязя сидить Колійчукова мати. Кам'яніє, блудить зором по лісі:

-Сину!...

...Ой попам'ятає гебітскомісар поминки по Колійчукові.

Під самий Ковель підійшов загін, вийшов із білінського лісу й дав часу німоті. В бою біля насипу, лягло їх з півтора сотні. А загін видертських юнаків /уже імені Колійчука/ завернув на Камінь й "запався" в нетрі, щоб змити ворога, бо зі сходу валився німецький фронт, а за ним сунули червоні орди нового окупанта, проти якого встане ще запекліша ще грізніша боротьба.

Ой, буде жорстокий, кривавий, але переможний бій!

XX

Молитва У раїнського Революціонера.
/складена в польській тюрмі - "Бригідка"./

Україно, Свята Мати Героїв, зійди до серця мого, прилинь бурєю вітру кавказького, пошумом карпатських ручаїв, боїв славного Завойовника, батька Хмеля, тріумфом і гуком гармат Революції, радісним гомоном Софійських дзвонів. Нехай душа моя в Тобі відродиться, Славою Твоюю опроміниться, бо Ти, Пресвята, все життя моє, бо Ти - все щастя...

...Задзвони мені брязкотом кайдан, скрипом шибениць в понурі ранки; принеси мені зойки катованих в льохах і тюрмах і засланнях, щоб віра моя була гранітом, щоб росло завзяття, міць, щоб сміло я йшов в бій так, як ішли Герої за Тебе, Свята, за Твою славу, за Твої Святі ідеї, щоб пімстити ганьбу неволі, стоптану честь, глум катів Твоїх, невинну кров помордованих під Базаром, Крутами, героїську смерть героїв Української Нації, Української Національної Революції - Полковника Евгена Коновальця, Бассарабової, Головінського та славу смерть Данилишина і Білса і тисячей інших незваних нам, що кості їх порозкидані, або тайком загребані.

Спали вогнем життєтворчим всю кволість у серці мойому. Страху нехай не знаю я, не знаю, що таке вагання. Скрипи мій дух, загартуй волю, у серцю замешкай мойому! У тюрмах і тяжких хвилинах підпільного життя рости мене до ясних Чинів. В Чинах тих жай знайду смерть солодку смерть в муках за Тебе. І розплинуса в Тобі я і вічно житиму в Тобі Відвічна Україно, Свята, Могутня і Соборна.

